

Yttrande över utkast till lagrådsremiss Internationell verkställighet i brottmål

Justitiedepartementets dnr Ju2024/01257

Migrationsverket har inga invändningar mot att det införs en ny lag och har endast några få synpunkter på formuleringarna i det angivna lagförslaget. Migrationsverket vill dock föra fram följande synpunkter på lagrådsremissen.

Gränsdragningen mellan en pågående skyddsprövning och förutsättningarna för verkställighet i annan stat

I 2 kap. 2 § förslag till lag om internationell verkställighet i brottmål stadgas att den dömdes samtycke inte krävs om denne har meddelats ett lagakraftvunnet avlägsnandebeslut som ska verkställas till den andra staten. Denna ordning kommer innebära att personer som kan överföras till den andra staten enligt den nya lagen samtidigt kan ha en pågående skyddsprövning gentemot detta land enligt utlänningslagen (2005:716).

Av 12 kap. 1 § utlänningslagen framgår att en avvisning eller utvisning aldrig får verkställas till ett land om det finns skälig anledning att anta att utläningen skulle vara i fara att straffas med döden, eller utsättas för viss skyddsgrundande behandling (principen om non-refoulement). Migrationsverket anser att de uttalanden som görs i lagrådsremissen, att det är olämpligt att genomföra en överföring om förhållandena i den andra staten vid tidpunkten för överförandet är sådana att det skulle utgöra hinder mot att verkställa avvisning eller utvisning till den staten, inte är tillräckligt tydliga för att säkerställa att Sverige upprätthåller principen om non-refoulement. Uttalandena kan tolkas som att det är olämpligt att genomföra överföringen först när det har konstaterats att det föreligger ett hinder mot verkställighet, vilket skulle innebära att det under den tid som en person har en pågående prövning hos Migrationsverket, inte skulle anses olämpligt att besluta att personen ska överföras till den stat gentemot vilken den åberopat skyddsskäl. Detta blir främst aktuellt i de fall då personens samtycke till överföring inte behövs. Det kan också leda till en situation då personer i syfte att undvika en överföring, ansöker om upphävande av allmän domstols beslut om utvisning och åberopar skyddsskäl i hopp om att

Kriminalvården gör bedömningen att en överföring är olämplig. Detta kan leda till att personer kan undandra sig överföring genom att åberopa skyddsskäl.

Migrationsverket anser att de uttalanden som görs i lagrådsremissen, särskilt om de överväganden som Kriminalvården ska göra om situationen i den andra staten, innebär en otydlighet i förhållandet mellan prövningen som görs av Kriminalvården och prövningen som görs av Migrationsverket rörande personens rätt till skydd. Detta blir särskilt aktuellt i de fall då en person som skyddsskäl angett att denne riskerar ett fängelsestraff i hemlandet.

Mot bakgrund av detta anser Migrationsverket att det föreligger skäl att ytterligare förtydliga gränsdragningen mellan de två olika prövningarna. Migrationsverket anser vidare att det behöver förtydligas hur den föreslagna lagen förhåller sig till den prövning som Migrationsverket gjort eller kommer att göra enligt utlänningslagen.

Av lagrådsremissen framgår det inte heller hur lagen avser reglera situationen då en persons skyddsbehov uppkommit efter det att Kriminalvården har meddelat beslut om överföring, men innan detta verkställts. Av uttalandena framgår att Kriminalvården har en möjlighet att upphäva ett beslut efter att det meddelas, men det framgår inte vilken myndighet som ansvarar för att säkerställa att principen om non-refoulement upprätthålls i detta skede av processen och som ytterst ansvarar för verkställigheten. Migrationsverket anser att detta bör förtydligas även utifrån perspektivet att en otydlighet kan leda till att Kriminalvården upphäver fler beslut om överföring än vad lagstiftaren avsett.

Kriminalvårdens inhämtning av information och frågan om sekretess

Vid prövningen av ett ärende om överförande av verkställighet ska Kriminalvården kunna inhämta information från bl.a. Migrationsverket. I lagrådsremissen preciseras inte hur sådan inhämtning ska ske, och verket vill därför särskilt peka på att Kriminalvården inte är en sådan myndighet som kan medges direktåtkomst till Migrationsverkets ärendehanteringssystem enligt 19 § utlänningsdatalagen (2016:27), vilket innebär att en informationsinhämtning måste ske på annat vis, t.ex. genom yttrande från Migrationsverket.

I samband med detta vill Migrationsverket även påpeka att lagrådsremissen inte innehåller något förslag på sekretessbrytande regel för Migrationsverket att lämna uppgifter till Kriminalvården i dessa ärenden. De för Migrationsverket tillämpliga sekretessreglerna har i flera delar omvänt skaderekvisit, dvs. det föreligger sekretess som huvudregel (se bl.a. 26 kap. 1 § och 37 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen [2009:400], OSL) och i vissa delar är det uteslutet för verket att använda sig av generalklausulen i 10 kap. 27 § OSL (t.ex. vad gäller s.k. socialtjänstsekretess i 26 kap. 1 § OSL). Den redan existerande sekretessbrytande regeln i 7 kap. 10 § utlänningsförordningen (2006:97) som tillåter Migrationsverket att lämna uppgifter till Kriminalvården är inte tillämplig i denna situation, då den tar sikte på särskild personutredning i brottmål när det är fråga om utvisning enligt 8 a kap. utlänningslagen. En

sekretessbrytande regel behöver således införas, förslagsvis i utlänningsförordningen. Det kan i en sådan reglering också med fördel preciseras hur Kriminalvården ska inhämta informationen från Migrationsverket.

Migrationsverkets beslut om av- eller utvisning

Migrationsverket noterar att lagrådsremissen vid flera tillfällen (se t.ex. sid 88 och 207) hänvisar till 12 kap. 4 § utlänningslagen i fråga om verkställighetsland i Migrationsverkets beslut och verket anser att dessa hänvisningar behöver förtydligas. Det stämmer att 12 kap. 4 § utlänningslagen stadgar att det i verkets beslut finns ett angivet land till vilket utlänningsen ska verkställas, men 12 kap. reglerar frågor om verkställighet, dvs åtgärder som sker efter att beslut om avlägsnande har vunnit laga kraft medan själva besluten om avlägsnande regleras i 8 kap. utlänningslagen. Vad gäller angivande av verkställighetsland är det därför mer korrekt att hänvisa till 8 kap. 20 §, möjligen i kombination med 12 kap. 4 § utlänningslagen, alternativt att dessa meningar formuleras om för att tydliggöra att de avser var verkställighet ska ske, inte vilken information som ska framgå av verkets beslut.

Migrationsverket vill vidare föra fram följande synpunkt på den föreslagna lydelsen av 2 kap. 2 § punkten 1 c lagförslaget. Paragrafen hänvisar till lagakraftvunna beslut enligt 8 kap. 2-6 §§ utlänningslagen. Av dessa paragrafer är 4 och 5 §§ inte lagstöd för att meddela beslut om avlägsnande, utan stadgar när beslut om avvisning enligt de tidigare paragraferna inte får fattas. Migrationsverket anser därför att det är mer korrekt att utesluta dessa och endast hänvisa till lagakraftvunna beslut enligt 8 kap. 2-3 och 6 §§.

Vad gäller samma paragraf har Migrationsverket en liknande synpunkt på hänvisningen till 8 kap. 16 § utlänningslagen. Detta lagrum är en precisering av när ett avlägsnandebeslut ska meddelas, och Migrationsverket tillämpar inte paragrafen som en självständig grund för avvisning eller utvisning. Om Migrationsverket t.ex. återkallar ett uppehållstillstånd, meddelar Migrationsverket även ett beslut om utvisning, men lagstödet för utvisningen är 8 kap. 6 § utlänningslagen. Migrationsverket anser därför att det är överflödigt att hänvisa till 8 kap. 16 § utlänningslagen. Skulle hänvisningen till 8 kap. 16 § utlänningslagen kvarstå vill Migrationsverket påpeka att denna paragraf också hänvisar till ärenden där Migrationsverket har prövat frågan om uppehållsstatus, dvs. brittiska medborgare som åtnjuter rättigheter enligt utträdesavtalet, vilket verket inte tolkar som lagrådsremissens avsikt.

Sammantaget föreslår Migrationsverket att 2 kap. 2 § punkten 1 c lagförslaget omformuleras till: ”efter att påföljden verkställts kommer att avvisas eller utvisas till den andra staten till följd av ett lagakraftvunnet beslut enligt 8 kap. 2-3 eller 6 §§ eller 8 a kap. utlänningslagen (2005:716), eller”.

Detta yttrande har beslutats av undertecknad generaldirektör efter föredragning av verksjurist Jessica Ingelström. I den slutliga handläggningen har rättsenhetens chef Åsa Nyblom samt rättschef Carl Bexelius deltagit.

Maria Mindhammar